

KÜLMISSZIÓ.

Evangélikus hittérítési folyóirat.

Megjelenik minden negyedévben egyszer.

Felelős szerkesztő és kiadó

Scholtz Ödön evangélikus lelkész,
Ágfalva (Sopronmegye),

kihez a lap szellemi és anyagi részét illető összes közlemények küldendők.

Előfizetési ár egész évre 1 korona.

Egyes szám ára . . . . . 30 fillér

Hirdetések egyezség szerint számíttatnak.

András megtalálá először az ő atyafiát Simont, és monda néki: Megtaláltuk a Messiást! mely ezt teszi, ha megmagyarázod, Krisztus. És vivé őtet Jézushoz. János I., 42—43.

Vigyük a pogányokat Jézushoz.

A hittérítés ellenzőivel szemben nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy a keresztény hittérítés a keresztény egyházzal egyidős intézmény s hogy a keresztény egyháznak ennél fogva mintegy életeleme a hittérítés. Amint a napnak lényegéhez tartozik a világítás s a virágtól el nem vitatható az illat: ép úgy nem képzelhető el a keresztény egyház hittérítés nélkül. Röviden szólva: a keresztény egyház missziói egyház.

Rendszerint az első pünköst ünnepét tekintjük a keresztény egyház és misszió születésnapjának, ami elég régi dátum. S mégis mindketlő még régibb keletű. Akkor kezdődött, mikor az Ur tanítványokat kezdett gyűjteni. Szent János megható közvetlenséggel írja meg Evangéliuma első fejezetében azon jelenetet, mikor Keresztelő-János két tanítványa követik vala JÉzust és mivel az idő későre járt, (már mintegy tíz óra vala,) éjjel nála maradának. Mily áldott órák lehettek azok, melyeket az a két ifju, ama csendes estén, az Urnál töltött! JÉzus beszéde oly mély hatással volt lelkükre, hogy tanítványaivá lettek s így tulajdonképen ez a két ifjú képezte az első keresztény gyülekezetet. S mit látunk? Azt, hogy ezen kis gyülekezetben rögtön felébredt: a hittérítés vágya! Amint egyik

tagja, András, megtalálá az ő atyafiát Simont, égő szívvél s ragyogó tekintettel tudtára adta: Megtaláltuk a Messiást! »*És vivé őtet JÉzushoz*«. Ama pásztor, ki elveszett juhát megtalálta, hazamenvén egybegyűjti barátait és szomszédait mondván nekik: Örvendezetek én velem, mert megtaláltam az én juhomat, amely elveszett vala. (Luk. XV., 4—7.) Mennyivel nagyobb és természetesebb annak öröme, ki András apostollal így szólhat: Örvendezetek én velem; mert megtaláltam a Messiást! ¹⁾ Hisz Jézust megtalálni és igazán birni a legnagyobb öröm, a legfőbb boldogság, mi nem fér el egy ember szívében s mit okvetlen meg kell másokkal osztani.

S így van ez mind a mai napig. Aki maga megtalálta a Megváltót, az mindent megtesz, hogy akár közvetlenül mint hittérítő, akár közvetve a hittérítés pártolásával, másokat is JÉzushoz vigyen. Aki pedig ellenzi sőt elítéli a keresztény missziót, csak azt árulja el, hogy még maga is távol van JÉzustól.

Ezen állításunk természetesen a *belmisszióra* is vonatkozik. A dolog természetében rejlik, hogy mint András apostol fivérével Simon Péterrel, úgy legdrágább kincsünket, az üdvözítő hitet, első sorban mi is azokkal osszuk meg, kik legközelebb állanak hozzánk: házunk népével, gyülekezetünk tagjaival, hazánk lakosságával, a régi kereszténységgel; s hogy mindezek közül kiváltképen azokat igyekezzünk JÉzushoz vinni, kik a hitetlenség s a bűn fertőjébe estek. Mily szánalmas alak például az olyan lelkész, vagy kegyes egyháztág, ki a legtávolabb pogány szigetig igyekszik az Evangélium ujjászünető hatását elősegíteni; de saját családjában eltűri, hogy testvérei, rokona, sőt gyermekei távol az Úrtól, a könnyelműség, e világ hiúságának s örömeinek, szóval a bűnnek ösvényén haladjanak s meg sem kísérli, hogy őket Isten igéjének erejével JÉzushoz vigye. Az ilyenekre alkalmazható elsősorban Istennek Pál apostol által kinyilatkoztatott amaz igéje: »*Ha valaki az övéiről és főképen az ő háznépéről gondot nem visel, az a hitet megtagadta és a hitetlennél* (vagy Luther fordítása szerint: a pogánynál) *alábbvaló*«. (I. Tim. V, 8.)

Kötelességünk, első rendű kötelességünk tehát a belmisszió, sőt az önmagunkon és családunkon kezdődő legbelsőbb misszió.

De András apostol nem elégedett meg azzal, hogy fivérét Simon Pétert s bizonyára többi családtagját is JÉzushoz vitte, nem is maradt Kapernaumban és Zsidóországban nép- és hitfelei között, hanem az Ur megdicsőülése után többi apostoltársával ő is teljesítette Krisztus missziói

¹⁾ L. Dr. Konrad: Worte des Lebens. V. kiad. 85 lap.

parancsát: elmenvén mind e széles világra, prédikállá minden népeknek az Evangéliumot.

Péter, Jakab és János mellett — András kiváló helyet foglalt el a 12 tanítvány között (1. Márk III, 18; XIII, 3; János VI, 8; XII, 22; Apost. csel. I, 13.); de az »Apostolok cselekedetei«-ben ép úgy háttérbe lép, mint az apostoli kollégium csaknem valamennyi *egy* tagja. A Biblián kívüli hagyományból a legtöbb figyelmet az akhájai gyülekezet preszbytereinek és diakónusainak egy encyklika alakjában »Acta Andreae« címen megmaradt irata képezi, mely az apostolokra vonatkozó többi apokrif irat közül, aránylag korai tanúságtételével tűnik ki. Eszerint András Görögországban működött. Eusebius szerint ellenben Szkithiát kapta munkatérül, miért is az Oroszok az ő külön apostolukat tisztelik benne. Mátyróságának napját, melyet állítólag Égeas, akhájai prokonzul által Patrén-ban és pedig egy »crux decassatá«-n (X alakú »András-kereszt«-en) szenvedett, november 30-ra teszik.²⁾

Méltán tekinthetjük tehát András apostolt úgy a bel- mint külmiszió egyik atyjának sőt vértanújának. Válasszuk őt azért példaképül s lépünk nyomdokába. Ha tagadhatlanul sok bajunk és nyomorúságunk van itthon, nos rajta, fejtsünk ki buzgó belmissziói tevékenységet, de nem hangzatos frázisokkal, hanem férfias cselekedettel. Ne feledjük el azonban, hogy az emberiségnek közel kétharmadrésze még nem ismeri JÉzust, sőt nagyrészt még nem is hallott róla, s hogy a Megváltó egykor bizonyára megkérdezi majd tőlünk: »Mivel menthetitek azon mulasztást, hogy a magyarországi evangélikus egyházból négyszáz éven át, ugyszólván senki sem akadt, aki András apostol példáját követve, a pogányoknak legalább egy részét hozzám vezette volna?« Semmiesetre se igyekezzünk pedig az egyik kötelesség túlságos előtérbe állításával, a másikat elhomályosítani; mert mindkettő egyformán jogosult és egyaránt szükséges.

Folyóiratom mint eddig, úgy ezentúl is a hittérítés ügyét, a külmisziót kívánja szolgálni. Többek óhajára szeretném ugyan kibővíteni, úgy hogy *havi közlönynyé* fejlesztve, az egyházi alapon megindítandó belmisszió is bírjon benne organumot. Csakhogy erre egyelőre, a csekélymértvű pártolás miatt nem vállalkozhatok. Annyi bizonyos, hogy nálunk mindkét egyházi munkatér nagyon ismeretlen és elhanyagolt: de a külmiszió ismeretlenebb és elhanyagoltabb, azért nagyobb szüksége van közlönyre.

²⁾ Lásd a Herzog-Hauck-féle „Realencyklopädie für prot. Theologie u. Kirche“ című mű III. kiadásának I. kötete, 513. s. köv. lapján az *Andreas* c. cikket.

Megindítom tehát az Ur kegyelméből a VIII. évfolyamot. A számos elszomorító tapasztalás dacára teszek még egy — talán utolsó — kísérletet. Általános anyagi és szellemi felkarolás mellett megvalósulhatnak sokunk vágya: a lap átalakúlna bel- és külmissziói havi folyóirattá. Addig is megmarad eredeti célja mellett. Negyedévenként megismétli András apostol szellemében a szózatot: *Vigyük a pogányokat JÉzushoz!*

Ágfalva.

Scholtz Ödön.

Missziói utazásom Magyarországon.

Irta dr. Siedel Gottlob missziófelügyelő.

Valóban remek napok voltak azok, melyeket 1902. őszén s 1903. tavaszán a szép Magyarországon tölthettem. De szép volt az alkalom is. A *Lipcsei Misszió* megbízásából több községben missziói előadást kellett tartanom, hogy a híveket a hittérítés szent ügyével s eredményével megismertessem. S ki nem tenné ezt szívesen, kivált ha jó barátok jelentik, hogy mind az egész nép örömmel várja jövetelünket. Így tehát utnak indultam s minek utána Ausztriában néhány a „Los von Rom“ néven ismert mozgalom hatása alatt keletkezett új gyülekezetet, Magyarországon pedig Modort és Pozsonyt meglátogattam, Főtisztelendő Gyuráts Ferenc dunántúli püspök ur szíves engedelmével ősszel Sopron megye, tavasszal pedig Tolnamegye több gyülekezetét kerestem fel. Ágfalván kezdve Bánfalva, Lépesfalva, Petőfalva, Lajta Ujfalu, Sopron, Harka, Kabold, Csáva, Locsmánd és Bük, továbbá Szárazd, Gyöng, Kalaznó, Kis-Tormás, Felső-Nána, Murga, Kéty, Bonyhád, Hidasd és Kis-Mányokon összesen körülbelül 30 prédikációt tartottam. Még néhány más helyet is meg kellett volna látogatnom, de a túleröltetés következtében megbetegedvén, kénytelen voltam utazásomat előbb megszakítani, mint eredetileg terveztem.

Az egész utazás a lehető legjobb benyomást gyakorolta reám s hálás szívvel gondolok vissza mindazon kedves lelkesekre, kik annyi szeretettel egyengették utamat s kik az idegen vándort mindenütt oly szeretettel fogadták házukba, mintha egy kedves családtag látogatta volna meg őket. Nemcsak hogy „testvér“-nek neveztek, de valóban úgy is bántak velem, mint édes testvérökkel, s a németek iránti ellen-szenvre, miről pedig a mi lapjaink — sajnos — oly sokat irnak, sehol sem akadtam.

Különösen meglepett az a lelkes fogadtatás, melyben a gyülekezetek részesítettek. Üres templomra sehol sem találtam, de sőt a hívek a legtöbb helyen oly tömegesen jöttek az istentiszteletre, hogy alig

lehetett köztük áthatolni. S ha meggondoljuk, hogy többnyire hétköznapon s olyan időszakban prédikáltam, mikor az őszi mezei munka még javában folyt, illetve a tavaszi munka már nagyban megindult, úgy feltehetem, hogy a gyülekezetek örömmel fogadták az általam képviselt ügyet. S bár nem egy gyülekezet maga is súlyos terhet visel s csak nagy áldozatok árán képes magát fentartani, mégsem találkoztam sehol azon kicsinyes kifogással: „Elég bajunk van magunknak is, nem törődhetünk a pogányokkal.“ Ellenkezőleg, ezen küzdő egyházak mindenütt felfogták azon világháborút, melyet a kereszténység most, mikor az egész világ nyitva áll előttünk, az Ige fegyverével, ki akar vivni. Világosan kitűnt, hogy az a régi evangélikus lelkesedés, mely a magyarhoni evangélikus egyházat fentartotta, rokon a missziót létrehozó és fentartó lelkesedéssel. Ezen drága evangélikus hittestvéreinknek, kik gyakran máshitűek között elszigetelve élnek, láthatólag erősítésül szolgált hallhatni: hogy a szent Evangélium, milyen győzelmesen halad előre, mily nehéz feladatokat old meg, mily szívfacsaró bajokon segít és hogy *a mi hitünk az a diadalom, mely meggyőzte e világot.* Itt is örömmel tapasztaltam, hogy a diaszporális egyházak remcsak szívesen segítézik a missziót, hanem az reájok egyuttal nagy lelkipásztori jelentőséggel is bír.

Ez bátorít, hogy Magyarország valamennyi evangélikus lelkészét felkérjem, hogy dicső munkánk érdekében szíveskedjék saját hatáskörében közreműködni. Mi a nagy távolság s a legnagyobb takarékoság mellett is tekintélyes költség miatt, csak ritkán kereshetjük fel a szép Magyarországot s épen azért kettős szükségünk van ott lelkes, hiterős és hű segitőtársakra. Adja az Ur, hogy számuk évről-évre szaporodjék.

T Á R C A

Egy ifju misszionárius felavatása.

Már 1903. december 26-án kijelentették a lipcsei „Johannes-Kirche“-ben, hogy másnap azaz 27-én vasárnap este 6 órakor missziói ünnepély lesz a templomban, melyen egy ifju misszionárius felavattatik a misszió szolgálatára.

Másnap aztán sok nép gyűlt egybe a templomban s Isten kegyelméből én is részt vehettem ezen ünnepélyen, a lipcsei ev. luth. missziói intézet többi növendékeivel együtt.

6 órakor megkezdődött az ünnepély. Először is Dr. *Siedel* missziói felügyelő prédikált Ján. 1. rész, 5-dik versének alapján. Dr. *Siedel* feltárta a hallgatóság előtt a pogány világ sötétségét. Elmondotta, hogy ő beszélt egyszer egy misszionáriussal, aki neki elmondotta, hogy ő Afrikában látott egy néger főnököt, aki nyakán egy láncot hordott,

De miképen lehetne a missziói érdeklődést a magyarhoni gyülekezetekben nemcsak felkölteni, hanem meg is tartani? E kérdés felveszésénél a mi népszerű missziói ünnepélyeinkre gondolok. Ez nem kizárólag német intézmény, hanem Angliában és Svédországban ép oly otthonos, mint minálunk. Oroszországban is nagy tetszésre leltek ezen ünnepélyek, míg a kormány el nem tiltotta s nem korlátozta azokat, — mivel ott az evangélikus egyháztól megvonják a világosságot és a levegőt. Annyi bizonyos, hogy az u. n. „missziói-ünnep“ az egész evangélikus világon igen népszerű berendezéssé lett. Hogyan lehetne azt Magyarországon is meghonosítani? Minél egyszerűbben, annál jobb! Legegyyszerűbb, ha hat-hét egymáshoz közel fekvő gyülekezet összeáll s felváltva minden év nyarán más helyen tartja meg a missziói ünnepélyt. Egy vasárnap délután összegyűlnek a hivek s az istentisztelet után, melynek főtárgya a missziói beszéd, kimennek a szabadba, az erdőbe vagy egy kertbe, ahol népszerű alakban még sok mindenféle közölhető velök a missziói életből. Ezen ünnepélyeken természetesen nem a helyi lelkész beszél, hanem mások, kik bizonyára szívesen vállalkoznak rá. Miért? Mert ilyen módon gyönyörűség a hivekhez beszélni. Hiszen abban mi lelkészek mind egyetértünk, hogy istentiszteleteinkbe nem ártana egy kis változatosságot behozni s új utakat keresni, melyeken a régi Evangéliumot a mai kor gyermekeinek hirdethessük. Nos, a missziói ünnep egy ilyen ut, még pedig egy tekintélyes ut. S ne gondolja senki, hogy ez esetben üres padoknak beszélhet. Én itt Németországon ilyen ünnepélyek alkalmával már ezreket láttam összegyülekezve. S épen mivel a magyarhoni evangélikus egyházat annyira megszerettem, óhajtom neki a „missziói ünnepélyt“, mint legjobb kívánságot. Jó előkészítés és vezetés mellett az bizonyára magasztos, hit-

---

melyet paizsával védett. Egyszer aztán megkérdezte tőle, hogy mire való ez a lánc neki. Erre a négerfőnök azt válaszolta:

„Ez az én Istenem!“

„Micsoda Isten az — mondotta Siedel, a hallgatóságnak — melyet az embernek magának kell megvédelmezni?“

Elmondotta továbbá, hogy Indiában vannak pogány emberek, akik azt gondolják, hogy ők a jó cselekedetekben idővel annyira előhaladnak, hogy végül jóságuk által maguk Istenné lesznek. Ez csak két példa; de ez is mélyen ecseteli a pogányok sötétségét.

Ezután következett a felavatás, melyet *Ihmels* theol. tanár végzett I. Tim., 1. rész, 15-dik versének alapján, mely így hangzik: „Igaz beszéd ez, és mindenképen méltó, melyhez ragaszkodjunk, hogy a Krisztus Jézus jött e világra, hogy a bűnösöket megtartaná“.

Ihmels theol. tanár elmondotta, hogy ő sokáig keresett a Bibliában egy verset ezen alkalomra; de nem talált alkalmasabbat, mint ezt. „A te nagyatyád és atyád sok éven át munkálkodott Indiában mint hittérítő, most pedig te készülsz. Ha egykoron sok munkád és fárad-

erősítő momentum lenne a gyülekezeti s egyházi életben. De azt még egyszer hangsúlyozom, hogy minél egyszerűbben rendeztetik az ilyen ünnepély, annál jobb. Nem kell hozzá egyleti alapszabály, diszfelvonulás, hivatalos színezet, a paplak megterhelése, szóval sok ceremónia. Csak állítsuk az Isten csudadolgait, melyeket jelenleg a pogányok között végez, eleven színekkel az ünnepély központjába s a gyülekezetek önként határozzák majd el magukat a misszióért való áldozatra és imádságra.

Ezen *folyóirat* azonban még más utat és módot is nyújt, hogy a misszióügyet a gyülekezetekkel megkedveltesük. Tartalma lelkesítő olvasóinak alkalmat nyújt, hogy a hittérítésről prédikációikban is megemlékezzenek. Jó anyagot szolgáltat továbbá „missziói órák“ számára. Ha azért valakinek vasárnap jól látogatott délutáni istentiszteletek állanak rendelkezésére, az értékesítse bennök buzgón missziói ismereteit. Avagy nem nyújt-e épen a misszió lélekemelő példákat arra nézve, miképen érvényesíti magát napjainkban győzedelmesen a keresztény hit? A ki a keresztény hit szeretetnyilvánulásait, amint az a bel- és külmisszióban, a gyámintézet, Gusztáv-Adolf-egylet és a Lutherische Gotteskastenekben, szóval a keresztény egyház szeretet intézményeiben nyilvánul, prédikációiban meg nem említi, az oly emberhez hasonlít, aki megemlíti ugyan a napról, hogy világít, de elhallgatja, hogy melegít is és hogy életet teremt. Pedig, ha mélyebben szemügyre vesszük, úgy mindezen művek isteni alkotások, melyek által maga az Ur szól a mai kereszténységhez: „A kinek vagyion füle a hallásra, hallja“. Ne legyen azért sehol olyan szószék, melynek lépésőin az egyház szeretetintézményei fel nem hatolnának.

Végül még a missziói iratok² terjesztésére akarok kiterjeszkedni.

ságod után, talán nem látod munkádnak gyümölcsét, ne csügedj el, hanem tartsd szem előtt ezen versnek szavait. „Igaz beszéd ez, és mindenképen méltó, melyhez ragaszkodjunk, hogy a Krisztus Jézus jött e világra, hogy a bűnösöket megtartaná“.

Aztán az ifju hittérítő, névszerint *Schäffer**) fogadást tett, hogy a szent misszió ügyeért ha kell életét is kész feláldozni.

Végül *Handmann* missziói esperes megáldotta *Schäffert*, továbbá egy másik ösz lelkész ur, végül pedig maga *Ihmels* tanár. Egy énekvers eléneklésével aztán beveződött az eseményekben és lelkesedésben oly gazdag missziói ünnepély.

Isten áldása legyen a lipcsei ev. luth. misszió munkáján!

Lipcse, 1903. december 29.

Mazsár János,

ág. h. ev. missziói növendék.

*) *Schäffer* hittérítő nem az intézetben tanult, hanem ő cand. theol. s most Indiába lesz kiküldve, — talán Madraszba. Vasárnap délből velünk ebédelt az intézetben bátyjával együtt. Blumer II. oszt. növendék bemutatott neki, mint az intézet első magyar növendékét, aminek ő nagyon örült. *M. J.*

A nép szívesen olvas és kivált télen rá is ér az olvasásra. Azért misszióink kiadóhivatala (Leipzig, Carolinenstrasse 17.) erről is gondoskodott. Az iratok kimutatása mindenkinek bármikor rendelkezésére áll, azért jó lenne azt időről-időre meghozatni s a szükségletet annak alapján fedezni. Hogy a hivek a missziói olvasmányt szívesen veszik, azt utazásom alkalmával magam is mindenfelé tapasztaltam. Némely gyülekezetben talán az „Ev. Luth. Missionsblatt“ és a „Kleine Missionsglocke“ is találna előfizetőkre. Utóbbi lapocská havonként jelenik meg s havi egy fillér csekély ár mellett itt a gyermekek jó barátja lett.

Ez volna néhány szerény utmutatás arra nézve, hogyan lehetne a misszióügyet Magyarországon is jobban megismertetni s minél népszerűbbé tenni. Adja Isten, hogy az elhintett mag mindenfelé termékeny talajra hulljon. A királyok királya pedig, az Ur, tegyen mindnyájunkat gazdaggá, mindenféle lelki javakban, az Ő szent ígérete szerint!

1804. március 7. emlékére.

(A brit- és külföldi Biblia-Társulat jubileuma.)

A brit- és külföldi Bibliatársulat 1804. március 7-én alakult s 100 éves jubileumát a mult évi egyetemes közgyűlés határozata folytán hazai ágost. h. evang. egyházunk is megünnepelte. Ezen társulat, bár nem kifejezetten missziói társaság, mégis oly fontos szolgálatot tett és tesz a Szentírás kiadásával s terjesztésével a hittérítés ügyének, hogy 100 éves jubileuma alkalmával hittérítési folyóiratunkban is méltán megemlékezhetünk róla. Evégből közöljük hű fordításban a következő cikket:

„Londonban a Viktória-királyné utcában egy különös *áruház* van, honnan a világ legnemesebb áruját küldik szét mind e széles világra. Az áruház négy emeletes s mind a négy emeleten csak egy árucikk található, de több százezer példányban s a legegyszerűbb és legelőkelőbb kiállításban.

A brit- és külföldi Bibliatársulat ezen Bibliás háza a világ legnagyobb üzleteinek egyike, honnan naponként ezer és ezer Bibliával telt több száz láda megy szét a világ minden részébe. A szétküldött Bibliák száma évenként átlag két millióra tehető, ami azonban a társulat által évenként kiadott Bibliáknak alig fele. Mert a társulatnak Európa csaknem mindegyik fővárosában van fióküzlete; így Németország, Ausztria és Magyarország fővárosaiban; de az atheista (magyarán istentagadó) Franciaország fővárosában is; továbbá Rómában a pápa székhelyén, Pétervárott a görög-keleti hitvallás metropolisában, Konstantinápolyban a török uralom központján, Spanyolország és Portugal román fővárosaiban s az északi germán Kopenhágában. Ép így Indiában és Kínában, Délafrikában és Ausztráliában is vannak a nagy londoni Bibliaháznak fióküzletei s ezen fióküzletekben összesen kétszer annyi Szentírást adnak el mint a londoni nagy áruházban.

Ha a londoni Bibliaházban némán egymás mellett fekvő könyvek egyszerre megszólalnának, azt hihetnők, hogy a pünkösdi csoda megisméltódott. Eszünkbe jut a zsoltáriró szava: „Nincsen beszédek nékik, sem igéjek, mégis meghallgattatik az ő szavok.“ 402 nyelven — gondold meg kedves olvasó, mit jelent az, ha egy gyűlésen 402 tag venne részt s mindegyik más nyelven beszélne! — 402 nyelven ki van jelentve az Urnak titka: „Ugy szereté Isten a világot, hogy az ő egyetlenegy szülött Fiját adná, hogy minden, valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen.“ S ezen fordításokban oly óriási munka fekszik, hogy kielégítő fogalmat sem másoknak nem adhatunk, sem magunknak nem alkothatunk róla.

Mennyi ezen világház kiadása? Csak az utolsó egyleti évben (1902) 5.943,775 Szentírást adott ki, száz éves fennállása alatt pedig 180 milliót. Ezen számok világosan mutatják a mű fejlődését; mert az utolsó év forgalma nagyobb az átlag háromszorosánál. Más szóval az utolsó 20—25 évben annyi Bibliát terjesztett a társulat, mint az első 70—75 esztendőben. Készpénzben az utolsó egyleti évben kerek 6 millió koronát adott ki a ház, az összes száz esztendő alatt pedig 336 milliót, a mi ismét azt mutatja, hogy az üzem sokkal olcsóbb lett.

De ez a ház nem éri be azzal, hogy vár, míg áruit megrendelik, hanem maga küldi ki vele embereit a vevőkhöz: úgy, hogy nemcsak a Biblia kiadását, hanem *terjesztését* is nagyrészt maga végzi. A társaság tehát nemcsak Bibliatársulat, hanem közvetve *missziótársaság* is; amennyiben 850 bibliás embert foglalkoztat. Ezeknek tizedrésze magában a nagy orosz birodalomban működik s veti el Isten igéjének magvát. 1902-ben a társulat 87 bibliás embere egy fél millió könyvet adott el Oroszországban. Bárcsak az ige kovász gyanánt áthatná és megújítaná a formaságokban megmerevedett görög-katholikus kereszténységet. A bibliaárusok legnagyobb része azonban a pogány országokban működik, Kína, India, Előázsia, Északafrika milliói között. „A Biblia — mondja egy előkelő angol — még mindég a néma, általános és ellenállhatatlan hittérítő. Minden új fordítása az Urnak egy új követé és szolgálja. Nem pöröl, nem veszekszik s nem hallattja magát az utcasarkon. De mindenüvé behatol, csendben veszi utját s szívtől szívhez viszi az örömhirt arról, ki a világ világossága, sava és kovásza.“ Azonkívül még 650 bibliás asszonyt is alkalmaz a társulat, kiknek működéséről egy egész fejezetet lehetne írni.

Ha pedig a nagy mű *bevételeit* nézzük *Hiller* szavai jutnak eszünkbe :

„Es nähret allerwegen
Uns ein geheimer Segen.
Wie dießes mag geschehen,
Das kann man nicht verstehen.
Allein man merkt am Ende:
Es ging durch Gottes Hände.“

„Mig e földi téren bolygok
Titkos kéz visel rám gondot.
Bár nem látom e szent kezét,
Ez oltalmaz, áld és vezet.
A hit azt súgja énnekem:
Tied e kéz jó Istenem!“*)

*) E versikét *Nagy Lajos* Szentantalfa poeta papja volt szives lefordítani.

A Bibliák „missziói befektetés“ gyanánt szállítanak, vagyis a társulat a kívánt számban küldi ki Bibliáit a missziómezőkre s számla helyett ezen szavakat mellékli a küldeményhez: „on missionary terms“, aminek ez az értelme: mi megfizetjük a Bibliákat s a bekötést, viseljük a portót és szállítási díjat s ti eladhatjátok azon az áron, melyet a helyi viszonyok s a vevők anyagi helyzete megenged; azután vonjátok le a bevételből saját kiadástokat s mi megelégszünk a maradékkal. Ez az oka, hogy a társulat költségeinek alig kétharmad részét kapja vissza. S hogy a társulat a Bibliát hírnökei által mégis árusítja s nem osztja szét ingyen, azt műve iránti szeretetből s nevelő bölcsességből, nem pedig a deficittől való félelemből teszi. Elve, hogy a bibliaárus ne igyekezzék áruján minden körülmények között túladni, hanem tartsa mindég a nagy célt szemel előtt. Ajándékba kapott könyvet rendszerint nem hecsülünk valami sokra. A könyv ára így sem fedeztetik s ha valaki szegénysége miatt nem üdülhet az élet forrásán, annak a társulat ingyen is szívesen nyújtja az üdítő italt.“

A hindu nők sorsa.*)

Felhívás a magyar evangélikus nőkhöz.

Hozzátok szólok, evangélikus magyar nők, hozzátok, akik az élet göröngyös utjain büszkén haladtok mint egyenlőjogu társ a férfi oldala *mellett*, ki bennetek ábrándjai képét és eszméi megvalósítóját, küzdelmei bérét, élete célját, gondjai megosztóját, bajban és szenvedésben hív küzdőtársát látja, ki csodálva szemléli erényeitek tiszta ragyogását és hibáitokkal is szeret, hozzátok szólok és kérdezlek, tudjátok-e, milyen borzasztó a hindu nők sorsa? Tudjátok-e, mennyit kell ezen szegény pogány nőknek szenvedniök?

Tudjátok-e, hogy a hindu nő csak *másodfoku* ember, kit az istenek már azáltal is megbélyegeztek, hogy nőnek teremtették? Mert Indiában már nőnek *születni* is a legnagyobb szégyen. Hogy miért, az megjelöl magyarázatát a brahmaizmusznak a lélekvándorlásba vetett borzasztó hitében, mely szerint „minden testtel egybekötött lélek kénytelen különféle magasabb- és alacsonyabbfoku születéseken végigmenni mindaddig, míg eléri az igazság megismerésének legmagasabb fokát, amikor aztán érdemes arra, hogy — megtisztulva minden földi szennytől — egyesüljön a mindenség lelkével, azaz maga is tiszta istenséggé váljék“. És az emelkedés vagy visszasüllyedés minden születésnél az illető előbbi életében leli magyarázatát, mert mostani léte csak vagy büntetés, vagy

*) Frenkel Henrik: „Indiens Frauen im Spiegel der indischen Litteratur“ című dolgozatának felhasználásával.

jutalom egy még akkor elkövetett bűnért, vagy valamely jócselekedetért. Ha tehát valaki nőnek születik, az a hindu hit szerint csak büntetés lehet, amiért *a nő már születésétől fogva is ki van zárva az üdv elnyerésének minden lehetőségéből.* A nő végezheti ugyan a vallásmegkövetelte szent cselekedeteket, de azért mégse üdvözülhet. „A nőnek nem való az áldozás, semmiféle fogadalom, de még csak a bőjtölés sem, mert úgyis hiába minden“, mondja *Manu*, a hinduk legfőbb törvényhozója és épen ezért sem írni, sem olvasni nem szabad megtanulnia, hogy a szent könyvek tartalmát még csak meg se ismerhesse.

A nő tehát — mint ilyen — ki van zárva az üdvből. De egy dolog mégis megadhatja neki az üdvözülés lehetőségét, t. i. *ha férjhez megy egy kaszthajabeli férfifhez.* Hogy tehát az anya leányának megszerezze az üdvözülés lehetőségét, mennél korábban férjhez adja, úgy, hogy Indiában még csak 25 év előtt is nem voltak ritkák a 10 éves anyák! A törvény legujabban 12 évre szabta meg a férjhezmenés idejének legalább határát. Hogy a test milyen elkorcsosodása és korai tönkrementése, a lélek milyen hamar elfásulása és elzüllése ennek a következménye, az elképzelhető.

És mennyi kín, mennyi gyötrellem várja a még gyermek asszonyt uj otthonában! Mily pokol neki a nekünk oly édes, oly boldogító otthon, a saját a családi tűzhely! Az anyós — ki már gyűlölettel várja — a legdurvább, a legkegyetlenebb módon kinozza a szegény gyermeket és még inkább, ha abban néha-néha fellobban a gyermekies dac és féktelenség. Gyöngegdételen és nemszeretett környezetben köteles a rabszolga minden munkáját elvégezni, szidalmak és kínzások közepette, és mindezt már abban a korban, mikor mi még a gyermekszoba ábrándos világában gondosan őrizzük szeretett leánykáinkat. És a férj? Tehet-e az valamit, mikor a vallásos szent könyvek telve vannak ilyen mondásokkal: „A nők sohasem hajolnak meg, még akkor sem, ha bottal ütik, vagy éles fegyverrel marcangolják testüket;“ vagy „A teremtő a nőknek örökségül adta a lustaság és kényelem, a hiuság és tisztátalan vágyak, a szenvedélyesség és rosszindulat, az álnokság a szemérmertlenség minden hajlamát;“ vagy pedig „Aki szíven hordja a saját javát, óvakodva kerüljön mindent, ami asszonynevet visel;“ vagy „Tomboló vihar, halál, alvilág, pokol, méreg, kigyó és tűz az egyik sepernyőben, a másokban pedig az asszony, és helyreáll az egyensúly;“ vagy „Higyj a legborzasztóbb mérregnek, a megáradt bömbölő hegyipataknak, a fákat tördelő szélvésznek, a zsákmányra leső tigrisnek, a halál angyalának: de ne higyj soha az asszonymnak.“ És vannak ezeknél még különbek is, melyeket leírni lehetetlen.

Lehet-e akkor a férfitől a nő iránt tiszteletet és becsülést, szeretmet és hűséget kívánni, mikor vallása (és a hindu a lélekvándorlásba vetett hite miatt — mely rettegő félelemmel tölti el lelkét — igen valóságos) ilyenek hirdeti a nőt. És a nőnek, azaz már a gyermeknek mégis a férjhez kell láncolnia életét, mert különben nem üdvözülhet soha!

De ehhez a férjhezmenés egymaga mégsem elégséges. *A nő üdvözülése még a férj iránti feltétlen engedelmességtől is függ.* A hindu nőt nem az isteneknek tetsző vallásos élet üdvözíti, hanem a férj iránti engedelmesség. A szent könyvek egyes ide vonatkozó részei így hangzanak: „A férj a nő istene és papja, az ő vallása és istentisztelete. Azért hagyjon abba minden munkát, és imádja férjét, mert a férj a nő egyetlen istene, egyetlen megváltója.” — „A férj iránti engedelmesség még akkor is megszerzi a nőnek a túlvilágon az első helyet, ha nem tiszteli az isteneket.” — „Legyen a férfi még oly gonosz, áldozzon minden bűnnek, legyen korhely és játékos, legyen esztelenebb a dämonnál, legyen nyomorék, a kasztjából kitaszított, ne legyen egyetlen erénye sem: a feleségének mégis ő a legfőbb istensége.” Elképzelhető, hogy ilyen kölcsönös viszony mellett milyen a hindu feleség sorsa és élete.

De még így sem nyerheti el teljesen az üdvöt. *Ez a feleségnek a férje iránti feltétlen és a sárig tartó törhetetlen hűségéhez is van kötve;* azért tiltja a brahmaizmus az özvegyek újbóli férjhezmenését. (Pedig 100 brahmin nő közül átlag 34 özvegy!) És ezeknek a szegény özvegyeknek az élete a legsajnálraméltóbb. Már a hindu közmondás is azt tartja, hogy „a nőt nem érheti nagyobb szerencsétlenség, mintha özvegyen marad.” Ez, szegény, kétszeresen megbélyegzett, mert csak egy, valamely mult életében elkövetett iszonyu bűnnek a büntetése lehet az, hogy férjének meg kellett halnia. Külön, nagy átok nehezedik rá. És azért még inkább lenézik és megvetik, még inkább gyűlölik; kitaszítják a társadalomból és kerülük, mint a szerencsétlenséget terjesztő boszorkányt. A saját családjá is kitagadja, nincs számára otthon, nincs számára tűzhely. És talán megsajnálják legközelebbi rokonai? Dehogy. Egy hittérítő egy brahminnal az özvegyek szomorú sorsáról beszélgetve, annak szívét megakarta lágyítani e szerencsétlenek iránt, azért emlékeztette őt saját 5 éves leánykájára, kit az apai szívének minden gyöngédségével szeretett, és így szólt: „Ha most az Ön leánykája nemsokára férjhezmegy és férje néhány év múlva meghalna, nem okozna-e Önnek mély fájdalmat és keserű bánatot, ha hallaná, mennyire kinozzák azt a szegény gyermeket, kit Ön annyira szeretett?” És mit felelt a szerető apa? „Ha gyermekem a mult életében az isteneknek tetsző életet élt volna, nem született volna először leánynak, másodszor nem maradna özvegyen. Az ilyen nők iránt nem szabad könyörületet éreznünk, vezekeljenek bűneik miatt, nehogy egy következő életben még szomorúbb sorsra jussanak.” Mily borzasztó ez a fanatizmus, ha még a szerető apai szívet is ennyire képes megkeményíteni egyetlen gyermeke iránt!

És csoda-e, ha a nő, ki férje holttestét kikiséri a máglyához, elgondolva azt a szomorú életet, melynek annyi megható példája áll előtte — bár a törvény manapság már szigorúan tiltja — mégis inkább beleveti magát a felcsapó lángok közé, hogy ott férje holttestével egyszerre elhamvadva egyszerre kiszenvedjen és végett vessen egy kinos

gyötrelmekkel telt életnek, mikor ezáltal még az örök üdvnek is egy pillanat alatt részesévé lehet. Mert a szent könyvek így biztatják a nőt: „A feleség, aki férje holttestét a máglyán átkarolva önnön-magát is feláldozza, még akkor is, ha száz bűne lenne — egyszerre eljut férjével együtt az istenek közösségébe“. De a mely nőnek nincs bátorsága a lángok közé vetni magát? Az tűr, szenved, vezekel és . . . elzüllik.

Ezeken a szegény nőkön kellene segíteni. De hogyan? A hindu nők nyomora addig fog tartani, amíg a brahmaizmus az ő borzasztó tanaival uralkodik felettük. Az egyetlen mód, melyen segíteni lehet rajtuk az, ha a feltámadott Üdvözítő tanait hirdetik nekik, a Megváltó tanait, aki eljött, hogy a nyomorultakon és szenvedőkön segítsen.

Ezt akarja a keresztény misszió s mivel férfi hittérítő az ottani társadalmi szokások miatt nem érintkezhet a felsőbb kasztok nőtagjaival: különösen az úgynevezett *női misszió* (Frauenmission).

Német-, Angol, Svédországból és Amerikából több száz buzgó hittérítőnő fárad már is a hindu nők megtérítésén; és a *Lipcsei Misszió* barátnői az 1902. évben szintén 21,207 márkát áldoztak a hindu nőmisszió céljaira. Eddig 6 hajadon hittérítőnő áll a Lipcsei Misszió szolgálatában, — kiknek száma 1903. s 1904. folyamán előreláthatólag 14-re szaporodik — s kik az általuk kiképzett benszülött keresztény bibliás asszonyok segítségével úgy a paloták mint a kunyhók hindu nőit megismertetik azzal, kinél a bethániabeli Mária is megtalálta az egy szükséges dolgot! Ezenkívül elemi-, ipar- és főziskolákat tartanak fen hindu leánykák részére, hol szintén Jézushoz igyekeznek a gyermekeket vezetni; hogy ha talán egyik-másik közülök is megtalálná a mennyeknek országát.

És mit tettünk eddig mi, magyarországi evangélikus nők, szegény hindu testvéreinkért? Semmit. Ezt a semmit Pál apostol ezen szavával szeretjük mentegetni: „Tegyünk jól mindenekkel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédivel“. S mivel hitünknek cselédei között is annyi nyomor van mindenütt körülöttünk, amelyet nem tudunk enyhíteni; annyi könnyecsepp gördül végig a gondáztatta ábrázatokon, melyet nem birunk felszárítani; annyi panaszos sóhaj rebben el fülünk hallatára, és nincs módunkban a nyomorútlakon segíteni: azért nem gondoltunk és nem törődtünk eddig másokkal sem, s nem tettünk semmit arra nézve, hogy a keresztény vallás megismerése és felvétele által ama szegény hindu nők és özvegyek sorsa is enyhüljön s elviselhetővé, édessé legyen.

De próbáljuk csak meg. Hátha akad itt is, ott is egy-egy felesleges fillér, szánjuk erre a célra, hiszen fillérekből lesznek a forintok, s talán nekünk is sikerül egy-egy szegény, elkeseredett hindu nő lelkébe belevilágítani a kereszténység égő szövétnekével. És az evangélikus nőegyesületek is szenteljenek, ha csak tehetik, évenként egy

kis összeget a hindu nők megtérítésére, sorsuk javítására, — szóval a női misszió pártolására.

Óh! mennyi áldás szállana felénk a tengereken által a szegény, felszabadított, megtért és üdvözült hindu nőktől és özvegyektől!

Kintzlerné Solcz Inesz.

Az evangélikus világmisszió áttekintése.

Olvasóim között bizonyára sokan lesznek, kik szeretnének a protestáns pogánymisszió mai terjedelméről és eddig elért eredményéről megbízható, biztos adatokat birni. A porosz uniált egyház egyetemes zsinatján az a jó szokás divik, hogy ott egyes ezzel megbízott egyházi férfiak kimerítő és lehetőleg hű jelentést terjesztenek elő a különböző evangélikus szeretet munkákról s így a pogánymisszióról is. Az V. porosz egyetemes zsinaton, mely 1903. október 15-én s következő napjain ülésezett, *Gensichen* szolgálaton kívüli szuperintendens és a berlini I. misszió-egyesület igazgatója terjesztette elő az evangélikus pogánymisszió statisztikai átnézetét, miből az „Allg. Ev. Luth. Kirchenzeitung“ nyomán a következő adatokat közlöm:

Az összprotestantizmusz ma 164 önálló missziói szervezettel bír, — nem számítva azon számos nagyobb és kisebb segélyegyesületet, mely részint pénzgyűjtéssel, részint férfi és női missziói munkások kiképeztesével, részint pedig irodalmi segédmunkával, kivált a Bibliafordítások kinyomatásával támogatja ama főszervezeteket. A főmisszió-egyesületek kerek kétharmadrészenek szolgálatában 15-nél kevesebb hittérítő áll, míg az 55 nagyobb misszióegyesület legnagyobbika, az angol egyházi misszió-egyesület (Church. Miss. Soc.), 510 hittérítő felett rendelkezik. Körülbelől 110 misszióegyesület a felekezetenleg oly szétszaggatott angolul beszélő világra esik; Németországra 24, Hollandiára 10 misszióegyesület jut; a többi az európai kontinens többi protestáns lakossággal bíró államára esik, Ausztria-Magyarország és (Finnlandtól eltekintve) Oroszország kivételével, mely országok csekély protestáns misszióadománya, néhány németországi misszió-egyesület pénztárába folyik. A protestáns missziói szervezetek többsége szabad egyesület; csak egy skócián kívül az Egyesült Államokban leginkább képviselt kisebbség üzi a missziót mint egyházi munkát.

Az összprotestantizmusz körülbelől 7500 felszentelt és fel nem szentelt hittérítővel bír, kik közül 510 approbált orvos. Ezen férfiszemélyzet mellett azonban — a hittérítők nejjeitől eltekintve — még egy önálló női személyzet is szolgálja a misszió ügyét, mely közel 4000 hajadonból áll s ezek közül is 220-nak van orvosi képesítése. Ezen női személyzet túlnyomóan a protestantizmusz angolul beszélő részére esik és száma emelkedőben van.

A protestáns *misszió-adományok* összege beleértve a segélyegyesületek és nagyszámú nőegyletek járulékát, évi 82 millió koronára tehető, mely összeg csaknem kizárólag önkéntes adományokból gyülik össze. Ehez járul még a misszióterületek tekintélyes bevétele, mely részint a pogány keresztények adományából, részben pedig azon segélyből áll, melyet a gyarmatok kormányai adnak az iskolák fentartására.

A missziómezők szolgazemélyzete is tekintélyes. Az európai és amerikai hittérítők oldalán egy 65,000 főnyi *benszülött munkaszemélyzet* áll, kik közül körülbelül 4100 felszentelt lelkész, míg a többi tanító és evangélista.

A protestáns misszió 21,500 iskolát tart fen, a legalsóbb népiskolától kezdve fel az akadémiái tanintézetekig, melyeket 1,100.000 fiú- és leánytanuló látogat. Azonkívül fentart a misszió 180 ipariskolát 9000 tanonccal; 247 árvaházat 17,000 árva gyermekkel; 30 vak- és siketnéma intézetet 600 lakóval; 156 különféle menhelyet 7000 gondozottal; 380 kórházat s 780 poliklinikát, hol évenként átlag két millió beteg részesül tanácsban és ápolásban.

Igen kiterjedt a *missziói irodalom* is. Hittérítők lefordították az egész Bibliát 96, az egész Ujtestamentumot azonkívül 99, egyes szentirásirészeket pedig még 221 nyelvre. Ehez járul a népiratkák és másféle könyvek kiadása 420 nyelven és sok ezer példányban.

Ami végül a misszió statisztikailag ellenőrizhető, *számszerű eredményét* illeti, a 20. század elején, a pogány keresztények száma (az Egyesült Államok kereszténynyé lett szerezsen lakosainak beszámításával) 11¹/₂ millióra tehető, kik közül 4³/₄ millió urvacsorára jogosult nagykorú egyháztag (volle Mitglieder).

Ezen óriási számok a protestáns misszió százéves eredményes munkássága mellett tesznek fényes bizonyosságot s egyuttal hangosan igazolják az apostol ama szavait, hogy „valami Istentől született, meggyőzi e világot: és az a diadalom, amely e világot meggyőzte, a mi hitünk!” (I. Ján. 5, 4.)

Hazai missziói hírek.

— **Jelen számmal uj, — a VIII. évfolyam kezdődik.** Ezt a számot még valamennyi lelkészi hivatalnak, fő- és középiskolai tanári karnak, számos felügyelőnek és tantestületnek stb. megküldöm, összesen 1000 példányban s a csekély előfizetési díj könnyebb beküldése végett *postautalványt* is mellékelek hozzá. *Az előfizetés az eddigi marad, vagyis egész évre csak 1 korona;* de az ügy érdekében fekszik, hogy azok, kik a lap fenmaradását igazán óhajtják, lehetőleg az ugyis olyan csekély díj kétszeresét fizessék. *A következő számot, már csak az előfizetőknek fogom megküldeni, kérem tehát a díj rögtöni beküldését, hogy tudjam, hány példányban nyomassam s kinek küldjem esentúl is a lapot.* Bizom az ügy szentségé-

ben s különösen lelkész társaim buzgóságában, hogy nem engedik ezen egyetlen Külmissziói folyóiratot, melyet eddig is csak nagy áldozatokkal s néhány misszióbarát buzgó támogatásával tarthattam fenn, most mikor az eszme már kitört a koporsóból és eget kér, elbukni! Az Ur ki eddig megsegített, bizonytal megsegít ezentúl is!

— **Adakozás a Lipcsei Misszióra.** A mult 1903. év három első negyedében, mint a *Külmisszió* VII. évfolyamának 4. számában kimutattam, 1257 kor. 47 f. folyt be hazánkból a Lipcsei Misszió pénztárába. Ezen összeghez az október-decemberi *negyedik évnegyedben* az „Evang. Luth. Missionsblatt“ 1904. évi 3. számában közölt nyugtázás szerint, még a következő adományok jöttek: *Ágfalva*, „Külmisszió“ gyűjtése Scholtz lelk. által 157 kor. 3 f. (közte 111 kor. 40 f. egy missziói növendék részére); *Balassa-Gyarmat*, dr. Baltik F. püspök kerületi gyűjtése 420 kor. 9 f.; *Hrasztovac*, Beyer Th. lelk. által 14 kor. 30 f.; *Liptó-Szt.-Miklós*, Janoska Gy. lelk. gyűjtése a „Cirkevné Listy“ c. lapban 80 kor.; *Locsmánd*, az „Év. Glocken“ gyűjtése Löw F. lelk. által 36 kor.; *Pilis*, Sárkány S. püspök kerül. gyűjtése 316 kor. 60 f., *Pozsony*, Schmidt K. J. lelk. gyűjtése 188 kor., *Torzsa*, Famler G. lelk. által 7 kor. 52 f.; *Alsó-Lövö*, Schmidág lelk. által 5 kor. 30 f., *összesen 1224 kor. 84 f.* Ezen összeggel együtt 1903-ban tehát 2482 kor. 31 fillérrel segélyezte hazai egyházunk a Lipcsei Missziót, ami 1902.-höz képest — sajnos — 408 kor. 71 f. csökkenést jelent.

— **Magyarhoni ágost. h. evang. missziói egyesület.** A misszióügy nálunk, mint a fenti adatok is mutatják, csak nem tud általánosan fellendülni. Pedig most, hogy már missziói növendék is akadt hazai egyházunkból, ki rövid időn belül bizonyára követőkre is talál s kik aztán mint aktív hittérítők képviselik majd egyházunkat a nagy missziómezőn, szükséges, hogy fokozott mértékben leröjünk az e téren fenálló roppant tartozásunkat. A misszióügy általános fellendülésének legfőbb akadálya hazai egyházunkban a *szakadozottság*. Itt sajnos nagyon is alkalmazható a szálló ige, hogy *ahány ház, annyi szokás*. Hiszen nálunk eddig a hittérítésnek csaknem minden barátja, de minden egyes gyülekezet, esperesség és kerület is más-más eljárást követ. Az egyik nem igen vesz tudomást a másikról, nincs az egész mozgalomban tervszerűség, hiányzik az egész országra kiterjedő egységes, céltudatos vezetés. *Ezen a bajon csak missziói egyesület alapításával segíthetünk*, mely mint *egyházi intézmény* egyházközigazgatási szervezetünk mindegyik fokozatán szervezkednék s első sorban egyházunk missziói növendékeinek kiképeztetéséről, majd pedig az általuk létesítendő misszióálmások fentartásáról stb. igyekeznék gondoskodni; egyelőre mint az ökumenikus lutheránus Lipcsei Misszió magyarországi fiókja. A hittérítés néhány lelkes barátjával tervbe vettük ezen egyesület megalakítását s kérem mindazokat, kik a tervet helyeslik, tudassák velem csatlakozási óhajukat. A jövő számban közlök egy alapszabály tervezetet, bár előre kijelentem, hogy az másodrendű dolog; a fő az ügy iránti áldozatkész lelkesedés. Mint minden téren, úgy itt is csak az első lépés nehéz; ha azt megtettük, a második s a többi már könnyen jön utána. Előre is kérem azonban a főtisztelendő püspök és az esperes urak szives jóindulatát, hogy az alapszabályok jóváhagyása s az egyesület életbeléptetése nehézségekbe ne ütközzék. Hiszem, hogy ezen misszióegyesület létesítésével a misszióügy általánosan fellendül és szép virágzásnak indul majd közöttünk.

— **Missziói növendékünk.** Egyházunkban mindenfelé örömmel vették a mult számban közölt hirt, hogy végre akadt közöttünk is egy

ifjú, ki hajlandó a keresztény hittérítés nehéz munkaterére lépni s hogy az illető felvétetett a lipcsei misszióintézet növendékei közé. Olvasóim bizonyára érdeklődnek ezen első missziói növendékünk további sorsa iránt, miért is közlöm róla a következőket: „Amidőn a Carolinenstrasse 19. szám alá jutottunk, megdobbant a szívem örömben, hogy ime saját szememmel láthatom azon házat, melyet előbb csak képen láttam s hol tanulni fogok“, — írja Mazsár első lipcsei levelében. A II. emelet, 4. számú szobájában kapott lakást egy 1. osztályú növendékkel s egy 2. oszt. növendék mindennap 1 órán át külön oktatta a német nyelvre. Összesen 25 növendék volt vele az intézetben, Európa számos országából, kik mind igaz szeretettel fogadták. Mivel az új évfolyam már husvétkor kezdődött s Mazsár a német nyelvet hiányosan bírta, csak ezen nyelv tanulására utasították. Tanárai s a misszió vezetői igen megszerették s elismeréssel irnak buzgóságáról. Az intézetben tanárok és növendékek között családi szellem honol. A növendékek gyakran ellátogatnak tanáraikhoz. Egy ilyen összejövetelről írja: „Este heten elmentünk Hofstätter tanár urhoz. Ugy a tanár ur mint kedves neje nagyon szívesen fogadtak. Asztalhoz ültünk s ki sört ivott, ki pedig citromlevet. Eközben pedig vígan beszélgettünk mindenféléről. H. tanár ur többfelét kérdezett tőlem a magyarországi viszonyokról. Egész 1/211-ig voltunk ott, mikor H. tanár ur imával befejezte az összejövetelt“. Képzeltető, milyen nevelő hatással vannak ezen összejövetelek az ifjakra. Bizonyára sokan gondolják velem, hogy nagy hasznára lenne az ilyen, a mi teológusainknak is. Mazsár szorgalmasan látogatta az istentiszteleteket is; különösen dr. *Hölscher* gyakorolt reá mély hatást a Thomaskirche-ben. Nagyon szép volt a karácsonyest az intézetben, melynek lefolyását lelkesedéssel közölte velem; egy hittérítő kiküldetésének leírását pedig e szám tárcerovatában közlöm. De bármilyen buzgóságot fordított is Mazsár a német nyelv elsajátítására, annyira ily rövid idő alatt az intézetben, hol később az előadásokon is rendszeren részt vett, még sem haladhatott, hogy remélni lehetett volna, hogy az eddig előadott tárgyakat, különösen a latin és görög nyelvtant illetőleg pótolhatná. Azért a missziói kollégium január végén, két havi próbaidő után úgy határozott, hogy Mazsárt az 1905. év husvétjén megnyíló új tanfolyam kezdetéig a Drezda közelében fekvő Tharandt városka egy evang. fiúnevelő-intézetébe helyezi, hogy aztán a német nyelv alapos ismeretével kezdhesse majd meg a misszióintézetben a tanulást. A tharandti intézet egy *Gerstmayr* nevű kegyes pedagógus vezetése alatt áll, ki maga ment Lipcsébe Mazsárért. Dr. Siedel azt írja, hogy a misszió 600 márkát fizet ott egy évre Mazsár után, de reméli, hogy ezen összeg legalább részben megtérül majd Magyarországból. Ismételten kérem azért a hittérítés barátait, járuljanak hozzá adományaikkal első missziói növendékünk neveltetési költségeinek fedezéséhez.

— **A Bibliavasárnap** márc. 6-án hazai egyházunk valamennyi gyülekezetében méltóképen megünnepeltetett, de részletes jelentést még nem közölhetek róla. Vannak, akik kifogásolták a brit- és külföldi Bibliatársulat 100 éves jubileumának hazai *egyházunk* által való hivatalos megünnepelését, mivel ama társulat angol egyházi talajban nőtt, a német Bibliát nem Luther fordításában, hanem revidéált szöveggel s az apokrifus könyvek nélkül adja ki s bibliás emberei (kolportőrei) többnyire szektáriusok, kik a Bibliával a szakadarságot is bevizik és terjesztik a gyülekezetekben. Hát ezen kifogások egyenként és összesen mind igazak s akik befolyással bírnak a társulat vezetésére, latba vethetnék tekintélyüket, legalább az utolsó

nagyon is jogos kifogás megszüntetése végett. De másrészt tagadhatatlan, hogy az áldás, mely ezen társulat révén kiáradt az egész világra, annyira felülmúlja ama hiányokat, hogy az ünneplés azok miatt jogosan nem kifogácsolható. Skülönösen a magyar nyelvű protestantizmusz tartozik nagy hálával a brit és külföldi Bibliatársulatnak, mivel nélküle alig volna Bibliája. S ama német Bibliatársulatok is, melyek a Szentirást Luther fordításában s az apokrifus könyvekkel adják ki s így a németnyelvű lutheránusokra nélkülözhetővé teszik amaz angol társulatot, tulajdonképen szintén annak köszönhetik alapításukat, mivel az adta a világ összes Bibliatársulatainak alapításához az impulzust. — Az eddig tudomásunkra jutott nagyobb szabásu ünnepélyek közül első helyen az érdemel említést, melyet a budapesti ref. ifjusági egyesület rendezett márc. 5-én este a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében, hol *Balogh* Ferenc debreceni ref. theol. tanár tartott előadást „A Biblia és a magyar nemzet” címen. (E helyen melegen ajánlom *Balogh* Ferenc: „A Bibliatársulat és a Biblia” című művecskéjét, mely a Magy. Prot. Irod. Társ. kiadásában jelent meg s 10 fillérért kapható.) Sikerült, nagyobb szabásu ünnepélyt rendezett Sopronban is a Magy. Prot. Irod. Társaság ottani köre, melyen *Bancsó* Antal theol. tanár tartott nagyszabásu felolvasást a Bibliáról mint a könyvek könyvéről. Így az ünnepélynek maradandó hatása is lesz, amennyiben számos a Szentírásra vonatkozó mű is kerül vele kiadásra.

— **A soproni felső esperesség** gyülekezeteiben ezidén vizkereszt előtt *Pröhle* Károly lajta-ujfalusi lelkész kezdeményezésére, a Lipcsei Misszió „*Der Acker ist die Welt*” című röpiratának 1000 példányát osztottuk szét a hívek között, nagyobb fokú érdeklődés felkeltése végett. A hatás az istentiszteletek tömegesebb látogatásában s az offertóriumok eredményében nyilvánult. Befolyt: *Ágfalván* 31 kor. 37 f., (miből 6 kor. 11 f. Bánfalva s 5 kor. Lépesfalva filiákra esik), *Balfon* 5 kor. — f., *Csáván* 3 kor. 40 f., *Harkán* 5 kor. 20 f., *Kaboldon* 4 kor. — f., *Locsmándon* 54 kor. 87 f., *Lajtaujfalun* 5 kor. — f., *Medgyesen* 4 kor. — f., *Petőfalván* 4 kor. 70 f., *Rusztón* 6 kor. 37 f., *Sopronban* 15 kor. 83 fil., *összesen 139 kor. 71 fillér.* Az egész összeg a Lipcsei Misszió segélyezésére fordított.

— **A zsidómisszió** szüksége hazánkban mind égetőbbé válik. Nemcsak, hogy Izrael fiai egyre szaporodnak közöttünk, hanem mind kevélyebbek is lesznek. Így az „*Egyetértés*” című napilap mult karácsonyi számában egy zsidó rabbi „Miért ítélték el a zsidók Jézust?” címen cikket tett közzé, melyben farizeusi ravasz-sággal kimutatni igyekszik, hogy Jézus az Egyistentől való elpártolásra csábított, miért is elítéltetése „legális volt”. Más keresztény országban a megbotránkozás vihara zúgott volna keresztül a lelkeken, az illető lap és író ellen, kik a kereszténység legszentebb ünnepén, az Ur születésnapján ilyen merényletre vetemedtek. Nálunk alig vett róla valaki tudomást, jeléül annak, hogy Izrael mindenhatónak érzi magát közöttünk. Az „Evang. Egyházi Szemle” idei 2. száma „A főrabbi karácsonya” címen ugyan méltóképen elbánik az illető cikkel; de ez nem elég. Az ilyen botrány megisméltése csak Izrael megtérése után válik lehetetlenné. Figyelmeztessen azért ez a sajnálatos eset is nagy mulasztásunkra a zsidósággal szemben. Itt laknak közöttünk százezrenként s mitsem teszünk megtérítésük végett. Nincs ki Jézus igaz megismerésére s a benne való hit által üdvösségre vezetné őket. De épen azért ma is a régi gyűlölettel feszítenék meg Messiásukat s ugyanazon cinizmusszal kiáltanak: „Az ő vére mi rajtunk és a mi fiainkon.” A zsidók megtérítése körül óriási munkát bizott reánk az Ur! Mikor fogjuk ezt belátni? S mikor fogjuk e munkát megkezdeni?

— **Nemes Pátró** (Somogy megye) lelkészének, *Mesterházy Sándor*-nak egy leveléből közlöm a következőket: „Vizkereszt ünnepén ismét missziói istentiszteletet tartottam gyülekezetemben. Az érdeklődés hivatásomnál mindig nagyobb lesz a pogányok közötti evang. hittérítés iránt. Bizonyosága ennek nemcsak az istentisztelet alkalmával tapasztalt áhítatos figyelem, de a tavalyinál jóval nagyobb offertórium is, mely ez alkalommal 4 kor. 27 fillér, melyet az esp. pénztáros utján fogjuk rendeltetési helyére: a lipcsei evang. misszió pénztárába elküldeni. — A fenti összegben kívül *Mazsár János* magyar missziói növendék taníttatási költségeire külön offertóriumként 1 kor. 24 fillért adtak hűveim, mely összeget cimedre utalványoztam“. Nemde szép szavak? S nem követhetné e minden gyülekezetünk Nemes-Pátró példáját?

— **Tótnyelvű gyülekezeteink** és hűveink is buzgón teszik le áldozatukat a misszió oltárára. Így péld. a *Zoch Pál* modori lelkész szerkesztésében megjelenő „Stráž na Sione“ című lap olvasói 1903-ban 202 kor. 46 fillért áldoztak ezen célra, miből a szerkesztő 127 kor. 72 f. a lipcsei, 74 kor. 74 fillért pd. a neuendettelsau luth. misszió-egyesület pénztárába küldött. Valóban szép eredmény, csak azt sajnáljuk, hogy itt az adományok újabb szétforgácsolását látjuk. Csak erőnk koncentrálása által vállhatunk e téren is mint egyház, számotvető tényezővé.

— **Nyugtázás.** 1903-ban a múlt számban kimutatott 532 kor. 22 filléren kívül még *Scholtz Matild* misszió-perzseléből Ágfalván 4 kor. 03 fillért vettem be, úgy hogy **összesen 536 kor. 25 f.** missziói adományt közvetítettem Lipcsébe, illetve adtam át *Mazsár* missziói növendéknek. Az utolsó részletet 87 kor. 03 fillért dec. 27-én adtam postára, mely a közvetlenül *Mazsárnak* átadott 70 kor.-val együtt 157 kor. 03 f. összegben nyugtáztatott az „Ev. Luth. Missionsblatt“ idei 3. számában.

— **1904. jan. 1-től március 31-ig** pedig a következő adományok érkeztek hozzám: a) *általános missziói célokra*: *Hollólonnics* offert. *Faix M.* lelk. által 3 kor., özv. *Fürst Teréz Bánfalva* 1 kor., özv. *Tschurl Aloizia Bánfalva* 1 kor., *Izmény* offert. *Szabó J.* lelkész által 2 kor. 60 f., *Kis-Szeben* offert. *Altmann G.* lelk. által 2 kor. 28 f., *Felső-Almás* offert. *Koncsek L.* lelk. által 4 kor. 30 f., *Koncsek I.* lelk. *F.-Almás* 1 kor. *Ruszkín* offert. *Kailling H.* lelk. által 1 kor. 61 f., *Szentantalfa* offert. *Nagy L.* lelk. által 1 kor., *Vas-Simonyi* offert. *Mód Lénárd* lelk. által 2 kor. 08 f., *Török József* lelk. *Cegléd* 1 kor., *Sztanó Sándor* lelk. *Tab* 2 kor. *Pröhle Károly* lelk. *Lajta-Ujfalu* (missziói persely) 2 kor. 40 f., *Iskolások Tékes*, *Tiefbrunner E.* tanító által 1 kor. 50 f., *Vágod* offert. *Kirnbauer S.* lelk. által 6 kor. 25 f., *Kokova* offert. *Bancik S.* lelk. által 3 kor., *Nagy-Geresd*-adománya *Farkas Mihály* lelk. által 4 kor. 50 f., *Mucsfa* offert. *Cipott A.* lelk. által 1 kor., *összesen 41 kor. 52 f.* b) *női misszióra*: *Mencshelyi ev. nőegylet Fenyves Ede* lelk. által 3 kor. c) *Mazsár J.* missziói növendék neveltetési költségeire: *Nemes-Pátró* offert. *Mesterházy S.* lelkész által 1 K. 24 f., *Bohus K.* lelk. *Franzfeld* 2 K., *Kolényi Emil* lelk. *Istvánvölgy* 4 K., *Kirnbauer Emma Vágod* (évi járulék) 2 K., *Kassa II. egyház* adománya *Homola Istv.* lelk. által 2 K., „*Külmissziói Szövetség*“ *Budapest Horváth J.* pénztárnok által 10 K., *Band Zsófia Sopron* 2 K., *Leitner Karolin Sopron* 2 K., *Wack Péter* lelk. *Járek* 2 K., *Wagner Ádám* lelkész *Ráckozár* 60 fillér, „*Külmissziói Szövetség*“ *Budapest* 10 K., özv. *Fürst Teréz Bánfalva* 2 K., özv. *Tschurl Aloizia Bánfalva* 2 kor., *összesen 41 kor. 84 f.* vagyis *főösszegben 86 kor. 36 f.* Ebből március 31-ig a missziói pánztárba küldtem 44 kor. 52 f.,

Mazsárnak 3 részletben 27 kör. 24 f. összesen 71 kör. 76 f. Isten áldása legyen az adakozókon és adományaikon. További adományokat is szívesen közvetitek a Lipcsei Misszió részére.

A „Külmisszió“ folyó VIII. évfolyamára eddig előfizettek: Szontagh Andor örökös előfizető után Csetnek (25 K. tőke kamatja) 1 K., Brunner J. esp. Sopron 1 K., Boros Géza iparos Arad 1 K., Boor J. lelk. Holics 1 K., Hörényi Lajos lelk. Győrszemere 1 K., Madár Mátyás lelk. Felpéc 3 K., Stettner Gy. esp. F.-Lövő 1 K., Stettner M. vallástanár F.-Lövő 1 K., Bándv E. lelk. Léva 1 K., Theológiai Intézet Sopron 1 K., Poszvék S. theol. igazg. Sopron 1 K., Frenyo Gyu'a lelk. Szt. Péter 1 K., Materny Imre lelk. N.-Várad 2 K., Skultéty S. lelk. Mramorak 1 K., Mesterházy S. lelk. Nemes-Patró 1 K., Hildebrand K. lelk. Eszék 1 K., Konc-ek L. lelk. F.-Almás 1 K., dr. Belohorszky J. ügyvéd Ujvidék 1 K., Bohus K. lelk. Franzfeld 1 K., Karsay Imre lelk. Szil-Sárkány 1 K., Hütter L. lelk. Nagykanizsa 1 K., Schmidt K. J. lelk. Pozsony 1 K., Ilauzky S. betűszedő Budapest 2 K., Csepregi Gy. esp. Békés-Csaba 1 K., Török J. lelk. Cegléd 1 K., Sztanó S. lelk. Tab 2 K., Varga P. lelk. Galsa 1 K., Holéczy Zs. lelk. Felső-Baka 1 K., Ev. Tanítóképző Intézet Sopron 1 K., Ref. ifúsági egyesület Bpest 1 K., dr. Walser Gy. lelk. Igló 1 K., Pröhle K. lelk. Lajta-Ujfalu 1 K., Tiefbrunner E. tanító Tékes 1 K., Varga Márton lelk. Tokaj 1 K., Ábrahám V. lelk. Bács-Pivnica 1 K., Borovszky K. lelk. Bács-Pivnica 1 K., Farkas Mih. lelk. Nagy-Geresd 1 K., Hosszúfalu-Fürészmező egyház 1 K., Bohus Pál főesperes Brassó-Apáca 2 K.: *összesen 45 K.* — A jelen szám nyomtatási költsége 55 K., portó 1000 példány után 20 K., utalványok nyomtatással 25 K., egyéb költség 5 K.: *összesen 105 K.* **Hiány 60 K.** Ki segít ezen hiányt törleszteni? S ki mozdítja elő előfizetésével a következő szám pontos megjelenését? A „Külmisszió“ fenntartására az eddigi alacsony előfizetési díj mellett legalább 400 előfizető szükséges. S eddig csak 39 van. A ki tehát a lap fenmaradását óhajtja, ne habozzék, hanem tegye meg kötelességét: *Bis dat qui cito dat!*

Ágfalva, 1904. márc. 31.

Scholtz Ödön.

Külföldi missziói hírek.

— **Dr. Hardeland Gyula** hannoveri szuperintendens halálával mély gyász érte a Lipcsei Missziót. A boldogult ugyanis teljes három évtizeden át, 1860-tól 1891-ig volt a nevezett misszió igazgatója. Nehéz viszonyok között vette át a misszió vezetését, mikor a társaságnak a kasztok kérdésében elfoglalt álláspontja miatt a hazai misszióbarátok nagy része is izgalomban volt; de nagy higgadtságával és józan ítéletével ugy ebben, mint más vitás kérdésekben is megszerezte a missziói gyülekezet bizalmát, úgy hogy a missziói munka vezetése alatt ugy itthon mint odakün áldásos fejlődésnek indult. Mult évi okt. 11-én halt meg; emléke multhatatlan betűkkel van bevésve misszióink történetébe.

— **Dr. Warneck G.** hallei egyetemi tanár márc. 6-án ünnepelte 70-ik születésnapját, mely alkalomból munkatársai, barátai, tisztelői és tanítványai az egész világból elhalmozták üdvözletekkel. Ami ezen missziói tanszéket betöltő professzort Németország, sőt az egész földkerekség valamennyi evangélikus misszióegyesületének oly becsessé teszi, az mindenek előtt azon lelkes és lelkesítő fellépés, melyet az evangélikus hittérítés érdekében szóval és írásban egész életén át kifejtett. Másrészt pedig a misszió lényegének művészi tudományos tárgyalása, amint az termékeny irodalmi munkásságának számos művében, de leginkább tavaly befejezett „*Evangelische Missionslehre*“ című fő-

művében nyilvánul: a missziói irodalom első képviselőjévé teszi őt korunkban. Adja Isten, hogy még soká fejthessen ki áldásos működést Isten országa terjesztése érdekében!

— **A kereszténység Japánban.** Az utolsó missziói statisztika szerint 1902-ben 129,138 *benszülött* keresztény volt Japánban, kik közül 46,634 protestáns, 26,680 görög keleti és 55,824 római katolikus. Ezek persze kis számok, ha meggondoljuk, hogy a szigetországnak 46 millió lakosa van; de az eredmény mindjárt más jelentőséget nyer, ha tudjuk, hogy Japánban még csak 30 év előtt töröltek el egy törvényt, mely a keresztény hitre terőket büntetéssel sújtotta s távolították el a nyilvános hirdető táblákról a „gonosz szekta“ ellen kiadott rendeleteket. Jellemző a japán viszonyokra, hogy az ugynevezett művelt körök léptek először érintkezésbe a kereszténységgel. A falusi nép eddig csaknem teljesen távol áll tőle, holott például Tokió, a főváros már 14—15,000 *benszülött* keresztény lakossal bír. A különböző misszióegyesületek gyülekezeteiből már sok magasrangú hivatalnok került ki. Így egy miniszterelnök (gróf Aoki); a birodalmi törvényszék egy elnöke s egy más tagja; a képviselőháznak két elnöke; két vagy három helyettes államminiszter stb. Az első országgyűlésnek 12 keresztény tagja volt. A hadseregben 155 keresztény tiszt van s a tengerészetben is keresztények töltenek be több fontos állást. Az egyetemeken s a magasabb állami tanintézeteken úgy a tanárok mint a hallgatóság között aránytalanul nagy a keresztények száma. Ugyanez áll azon diákokról, kik az állam költségén külföldre küldetnek. Tokió három nagy napilapja keresztény férfiak szerkesztése alatt áll. Azon jótékony intézetek közül, melyek keresztény kezdeményezésre létesültek, csak az okayamai kitűnő árvaházat említjük meg. „A keresztények ezen kimagasló szerepe“ — írja Munzinger „Japán és japániaiak“ című most megjelent könyvében, melyből a fenti adatokat meritettük, — „épen nem írható a véletlen rovására. Mély benyomást gyakorolnak a japán népeletre s a befolyás melyet engedtek nekik, önkéntelen meghódolás azon vallás előtt, mely azzá tette őket, amik.“

— **Tibet,** ezen a keresztény misszióra eddig elzárt ország, most úgy látszik szintén feltárja kapuit, — de sajnos, nem az evangélikus misszió előtt. *Oroszország* a nem rég kötött orosz-kinai szerződésben kikötötte magának, hogy Tibetben misszionálhasson, de minden más misszió kizárásával. Épen így *Mandsuriában* is az evangélikus misszió ellen működik s nem engedi meg, hogy a skót misszió ismét felépíthesse szétdőlt állomásait. Ha Kórea birtokába jut, úgy bizonyára ott is türelmetlenebb lesz az evangélikus misszióval szemben mint maga a pogány Japán.

— **Madagaszkár.** Az evangélikus missziót az utolsó évtizedben sehol sem érte nagyobb csapás, mint Madagaszkár szigetén, hol ezen nagy szigetnek 1895-ben a franciák által történt elfoglalása után a *Jézsuiták* a Londoni Misszió nagy kiterjedésű munkáját csaknem teljesen elpusztították. A Londoni Misszió a francia occupáció előtt kiadott utolsó évi jelentése szerint 1895 március havában, 62,749 teljes jogú gyülekezeti tagot és 288,834 „követőt“ számlált, kiknek körülbelül fele meg volt keresztelve. Azután jöttek a jézsuiták által előidézett zavarok, kik az erőszak, csel és vesztegetés minden eszközével, megkísérelték az evang. missziógyülekezetek szétrobbantását. (L. „Külmiszió“ II. évf., 2. sz.) 1898-ban már csak 18,335 egyháztagot és 6127 „követőt“ említ a jelentés. Azóta azonban az evangélikusok kissé ismét összederték magukat. A vihar lecsillapult. Az 1901-i évi jelentés már ismét

21,961 gyülekezeti tagot és 39,781 „követőt“ számlál s a Londoni Misszió néhány ezer előbbi tagja azonkívül most a párisi evang. misszió gondozása alatt áll. Az oroszlánrészt azonban a jézsuiták ragadták magukhoz, egy tekintélyes rész pedig a pogányságba sülyedt vissza. A jézsuiták persze jobban szeretik, ha a hovák pogányok, mint ha mind protestáns keresztények lennének! Különben a francia gyarmatügyi kormány most már sajnálja, hogy a jézsuitáknak annak idején segédkezet nyújtott a madagaszkári protestantizmusz kiirtására s rajta van, hogy az okozott kárt ismét jóvá tegye. Megváltozott érzületének legujabb bizonyosága, hogy *Delord* francia-protestáns hittérítőt Galiéni kormányzó ajánlatára a becsületrend érdmével tüntette ki. — Olvasóink tudják, hogy a londoni, angol és párisi francia prot. misszióegyesületeken kívül, még a svéd lutheránus misszió is különös áldással működik Madagaszkár megtérítésén. (L. IV. évf. 1. szám.)

— **A rajnai misszió**, mely a mult szeptemberben ünnepelte 75 éves jubileumát, *Délnyugat-Afrikában* is munkásságának szép gyümölcseiről számolhatott be. Ugyanis a *nama*, *hereró* és *ovambo* törzsek között 60 éves munkásság után, 1903. végeig 15 főállomáson kerekesen 13.000 keresztényt gyűjtött, kik 20 hittérítő gondozása alatt állanak, míg 57 iskoláját 2405 gyermek látogatja. A *hereró-felkelésről* nemrég „rövid szöveget“ tett közzé, melyből ezeket közöljük: A felkelés következtében csaknem valamennyi misszióállomás s ennek folytán valamennyi hittérítő-család is nagy veszélyben forog. De mivel a hittérítőkben még a pogány hererók is *barátjaikat* látják, talán mégsem forog fenn részükre közvetlen életveszély. A felkelés okait illetőleg, a misszió vezetőségének nézete szerint, azt nem annyira maga a gyarmatosítás, mint inkább a folytonos birtokeladás, továbbá néhány farmer és számos kereskedő kíméletlensége okozta. Ezek ugyanis a benszülöttek könnyelműségét kihasználva, sok árut és pénzt adtak nekik hitelbe, hogy az adósság kíméletlen felmondása és szívtelen behajtása által, vagyonukhoz jussanak. Ezáltal rengeteg gyúanyag halmozódott össze, mely most felrobbant. A misszió vezetősége azt kívánja, hogy a lázadás elnyomása után, ne fosszák meg a hererókat jogaiktól, hanem járjanak el velök szemben igazsággal párosult szelidséggel.

— **Anglia** az összes európai evangélikus országok között legtöbbet tesz a hittérítés érdekében. Így a nagy *angol egyházi misszió-egyesület* 1902-ben 9500 pogányt keresztelt meg, miáltal a gondozása alatt álló keresztények száma 301,096-ra szaporodott. Évi bevétele 8.400,000 korona volt, a kiadás azonban még ezen óriási összeget is több mint 800,000 koronával meghaladta. Mivel Indiában, Kínában s más országokban mind gyakrabban kérnek keresztény tanítókat, a missziói bizottság felhívta a misszió barátait, hogy emeljék fel évi járulékaikat jövőre 10 millió s 5 év alatt 12 millió koronára s tegyék lehetővé, hogy a legközelebbi 5 év alatt 500 új missziói munkást lehessen kiküldeni a pogányok közé. A felhívás visszhangra talált s a mult ősszel ugyanez a társaság egyszerre 182 férfi- és női munkást küldött ki, köztük 71 olyat, kik először mentek ki a nagy missziómezőre. A kiküldöttek között volt az 1885-ben Ugandában meggyilkolt Hanington püspök egyik fia is. A wesleyanusok szintén 60 hittérítőt és 14 missziói tanítónót küldtek ki 1903-ban a pogány országokba. — Igen szép szokás Angliában az is, hogy azok, kik fiatal korukban a missziói pályára akartak lépni, de életviszonyaik miatt nem valósíthatták meg tervüket, ha tehetik, saját költségükön *helyttest* küldenek ki maguk helyett. Így nemrég egy ilyen jómódu angol, 6 hittérítő eltartását vállalta magára.

— A 3-ik nemzetközi diák missziói konferencia január 2-től 6-ig gyűlésezett Edinburgban s 18 országból 709 küldött vett részt rajta (köztük 285 diák nő). Hogy milyen komolyan igyekszik ezen diákszövetség tagjait a személyes missziói szolgálatra megnyerni, kitűnik abból, hogy a szövetség 1819 tagja közül már 736 tényleg kiment mint hittérítő a pogányokhoz.

— A párisi evang. misszióegyesület az utolsó években hatalmas fejlődésnek indult. Bögner misszióigazgató, ki az idei hires hallei missziókonferencián két érdekes előadást tartott az egyesület madagaszkari és zambézi missziójáról. kiterjeszkedett ezen fejlődésre is. Tudvalévő, hogy a párisi evang. misszióegyesület Madagaszkár szigetének a franciák által történt elfoglalása után, 1895 ben volt kénytelen az ottani missziói munkát elvállalni, miáltal Franciaország csak 600,000 lelket számláló evangélikus egyháza óriási terhet vállalt magára. Hogy milyen fényesen oldotta meg ezen nehéz feladatát, mutatja az, hogy az egyesület hittérítőinek száma rövid 10 év alatt 37-ről 97-re emelkedett, tehát megháromszorozódott, évi bevétele pedig 300,000 frankról 1,200,000 frankra nőtt, vagyis megnégyszereződött. Látva a francia diaszporális egyház ezen valóban elismerést érdemlő buzgó missziói tevékenységét, mi sem ámíthatjuk magunkat többé azzal a sokszor hangoztatott kifogással, hogy mint diaszporális egyház nem áldozhatunk ilyen távoleső (?) célokra. A magyarhoni protestantizmus is elég erős volna egy ágost. hitv. evang. és egy evang. ref. misszióegyesület fentartására.

— A bázeli misszió tavaly Malabarban egy az előkelő szaraszvati kaszthoz tartozó fiatal bramant keresztelhetett meg, ami az indiai misszió történetében a legritkább események közé tartozik. Az illető már gyermekkorában missziói iskolába járt s később Uppinagadiban, hol államhivatalnok volt, Schlosser hittérítővel ismerkedett meg, ki a Jézus Krisztusban való hithez vezette. Pogány rokonaira való tekintettel azonban sokáig nem mert nyilvánosan a keresztény gyülekezethez csatlakozni. Rövid idő előtt Karkalába helyezték át, ahol Fischer hittérítővel ismét komoly beszélgetést folytatott a keresztény hitről, minek következtében egyre nyugtalanabb lett. Végre az utolsó lépésre is elhatározta magát, a misszióállomáson vett lakást s rövid előkészület után, mely alatt lelke mohón fogadta be Isten ígését, nemrég megkereszteltetett.

— Visszautasított 168,000 korona, — ez is a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, de megtörtént. A kínai kormány a kína belföldi misszióknak két meggyilkolt hittérítő után 168,000 koronát ajánlott fel „kártérítésül.“ Mivel az egyesület alapszabályilag kifejezett elve, hogy minden ilyenféle kártérítési összeget, de különösen minden vérdíjat visszautasít: ezt sem fogadta el. Erre a tanácstalan kínai kormány a brit- és külföldi Bibliatársulatnak adta át az összeget, azon kéréssel, hogy célszerű elhelyezéséről gondoskodjék. Ez egy Kínában működő más misszióegyesületnek ajánlotta fel a pénzt, hogy használja fel valamiképen a kínaiak javára. Csakhogy alapos megfontolás után ez az egyesület is visszautasította az ajánlatot, mivel az ilyen vérdíjat nem tudná mire fordítani. Így a 168,000 korona még mindég felvehető. Oda ajánlhatnák valamelyik katolikus misszióknak, melyek hasonló esetben, még a világi hatalom igénybevételével is, óriási összegeket erőszakolnak ki a kínai kormánytól bünbánati templomok építésére. Melyik a keresztényesebb eljárás?

I r o d a l o m.

A Lipcsei Misszió kiadásában újabban a következő füzetek jelentek meg, melyek megrendelését (Verlag der Evang. luth. Mission, Leipzig, Carolinenstrasse 17), az ár előleges beküldése mellett melegen ajánlom:

1. **Die Lehre von der Seelenwanderung** in ihrer Bedeutung für das religiös-sittliche Leben des Inders. Eine Missionsstudie von S. Zehme. Ára: 36 fillér.

2. **Die tamulische Singpredigt.** Eine Missionsstudie von Missionar S. Zehme. Ára: 36 fillér.

3. **Die Entwicklung der Leipziger Mission.** Vortrag gehalten von D. K. von Schwartz, Missionsdirektor. Ára: 12 fillér.

4. **Aus der Missionsarbeit unter den Wakamba.** Von Missions senior J. Hofmann. Ára: 12 fillér.

5. **Wandertage in Nord-Ost-Ukamba.** Von Missionar H. Gerhold. Ára: 12 fillér.

6. **Achter Bericht für die Frauen-Hilfs-Vereine** der Evang. luth. Mission zu Leipzig, von Missionsdirektor D. v. Schwartz. Ára: 36 fillér.

Mindezen füzetek eleven színekkel ecsetelik a misszióügy fejlődését úgy itthon, mint a távoli missziómezőkön s bepillantást nyújtanak azon népek vallásos és társadalmi szokásaiba, melyeket hittérítőink a Krisztushoz igyekeznek vezetni. Olvasásuk nélkül nem ismerhetjük meg misszióegyletünk működését teljeseen.

Szerkesztői üzenetek.

St. Gy. Felső-Lövő. Köszönöm a szives értesítést, de az adatokat majd egyszerre közlöm a jegyzőkönyv alapján az egész esperességről. **P. P. Hosszúfalu.** Az 1 K. adományt gyűlekezete a „Külmisszió“ céljaira küldte s kéri a lap 1904-i példányait. Jól értettem-e mikor az összeget a lap előfizetése gyanánt könyvelttem el? **J. S. Budapest.** Már évek előtt terveztem a lap kibővítését kül- és belmissziói folyóirattá. De akkor a költség még nagyobb lenne s alig hiszem, hogy az előfizetők száma megfelelően emelkednék. Nálunk még bízhatatlanul nagy a patópálság minden téren. **F. E. Bük.** Köszönöm a múlt szám terjesztése körül kifejtett nemes buzgóságodat. **F. E. Mencshely.** A nőegylet által küldött 3 koronát a női misszió céljaira juttatom. Bárcsak más nőegyletek is követnék a szép példát. **W. P. Járek.** A küldött 2 K. Mázár neveltetési költségeihez csatoltam. **H. J. Kassa.** Az adományt szintén M. szükségleteire fordítom. A kívánt kérdést már tárgyaltam a *Külmisszió* V. évf. 1. számában ezen a címen: „Ágyarmatpolitika és a misszió.“ Sajnálom, hogy nem szolgálhatok azon számmal. Lehet, hogy alkalmilag még egyszer visszatérek ezen kérdésre. **K. S. Vágod.** Tökéletesen igaza van abban, hogy az angol Bibliatárulat a német Bibliákat nem lutheránus szokásaink és nézeteink szerint nyomtatja s hogy ezt az egyetemes gyűlésen hangoztatni kellett volna. Csak az jó, hogy a német lutheránusok nem szorulnak ezen egy Bibliatársulatra, melynek egyébkénti nagy érdemeit a Biblia terjesztése körül mi is hálás szívvvel elismerjük. **Többeknek.** Kik a lap újból való megindítása alkalmából üdvözöltek, fogadják ezton is szívélyes köszönetemet.